

Komunikat w sprawie szczegółowej informacji o sposobie dostosowania warunków i formy przeprowadzania egzaminu maturalnego od 2009 roku

Komunikat Dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z dnia 1 września 2008 r. w sprawie szczegółowej informacji o sposobie dostosowania warunków i formy przeprowadzania egzaminu maturalnego od 2009 roku.

Na podstawie:

- § 59 ust. 10 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (DzU z 2007 r. Nr 83, poz.562 z późn. zmianami),
- § 6 ust. 8 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (DzU z 2005 r. Nr 19, poz. 166),
- § 6 ust. 8 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (DzU z 2005 r. Nr 19, poz. 167),

ogłaszam szczegółową informację o sposobie dostosowania warunków i formy przeprowadzania egzaminu maturalnego, dla absolwentów:

- 1. ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się**, posiadających **opinię** publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej albo niepublicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym niepublicznej poradni specjalistycznej, spełniającej warunki, o których mowa w art. 71b. ust. 3b. ustawy o systemie oświaty.
- 2. posiadających orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania.**
- 3. chorych lub niesprawnych czasowo**, posiadających **zaświadczenie lekarskie** o stanie zdrowia, wydane przez lekarza.
- 4. niepełnosprawnych lub niedostosowanych społecznie**, posiadających **orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.**

Materiał pomocniczy
dla dyrektora szkoły – przewodniczącego szkolnego zespołu egzaminacyjnego

Sposoby dostosowania warunków i formy przeprowadzania egzaminu maturalnego do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych absolwentów lub odpowiednich ze względu na ich stan zdrowia

opracowano na podstawie Komunikatu Dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z dnia 1 września 2008 r. w sprawie szczegółowej informacji o sposobie dostosowania warunków i formy przeprowadzania egzaminu maturalnego od 2009 roku.

Uprawnieni do dostosowania warunków i formy przeprowadzania egzaminu maturalnego	Sposoby dostosowania warunków i formy przeprowadzania egzaminu maturalnego ¹	
	<i>Część ustna</i>	<i>Część pisemna</i>
	Dyrektor szkoły na podstawie wniosku i analizy dokumentacji ucznia lub absolwenta może zapewnić na egzaminie (jeden lub kilka sposobów dostosowania warunków i formy przeprowadzania egzaminu):	
zdający niewidomi na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego	– obecność podczas egzaminu tyflop pedagoga*, – odczytanie poleceń i tekstów przez członka zespołu przedmiotowego, – możliwość odtwarzania materiału dźwiękowego zawartego w dostosowanych zestawach egzaminacyjnych z języków obcych nowożytnych, – wydłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 15 minut.	– obecność w zespole nadzorującym tyflop pedagoga*, – arkusze egzaminacyjne dostosowane** w piśmie Braille'a, – arkusz w czarnodruku, – maszynę do pisania pismem Braille'a lub specjalnie dostosowany komputer, – pomoc w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych, – korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego przy odczytywaniu poleceń i tekstów oraz przy zapisywaniu odpowiedzi zdającego w przypadku, gdy zdający nie opanował pisma Braille'a – egzamin jest rejestrowany na sprzęcie audio (zgodnie ze szczegółową instrukcją), a nauczyciel otrzymuje czarnodruk arkusza, – wydłużenie egzaminu o 50 procent czasu przewidzianego na rozwiązanie zadań z każdego arkusza.
zdający słabo widzący na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego	– odczytanie poleceń i tekstów, w razie konieczności, przez członka zespołu przedmiotowego, – wydłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 15 minut.	– arkusze egzaminacyjne dostosowane ** – czcionka Arial 16 pkt, – korzystanie z przyborów optycznych, z których zdający korzysta na co dzień, odpowiednie oświetlenie stanowiska pracy, – korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego przy odczytywaniu poleceń i tekstów oraz przy zapisywaniu odpowiedzi zdającego w przypadku, gdy wada wzroku utrudnia lub uniemożliwia czytanie i pisanie – egzamin jest rejestrowany na sprzęcie audio (zgodnie ze szczegółową instrukcją), – wydłużenie egzaminu o 50 procent czasu przewidzianego na rozwiązanie zadań z każdego arkusza.

¹ W przypadku absolwenta, u którego występują sprzężenia niepełnosprawności lub jeśli niepełnosprawności towarzyszy określona choroba, należy zastosować warunki i formę przeprowadzania egzaminu maturalnego przewidziane dla poszczególnych schorzeń lub niepełnosprawności przy zachowaniu zasady, że wydłużenia czasu nie sumuje się.

zdający niesłyszący na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego	– zwolnienie z części ustnej egzaminu maturalnego z języka obcego nowożytnego, – zdawanie egzaminu z języka polskiego w języku migowym lub przygotowania prezentacji na piśmie w przypadku, kiedy zdający nie zna języka migowego i nie mówi, – obecność podczas egzaminu z języka polskiego surdopedagoga* lub tłumacza języka migowego*, – wydłużenie czasu egzaminu z języka polskiego nie więcej niż o 15 minut.	– obecność w zespole nadzorującym surdopedagoga lub tłumacza języka migowego*, – arkusze egzaminacyjne dostosowane na poziomie podstawowym ** – z języka polskiego, języka obcego nowożytnego, historii i wos-u, – pomoc w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych, – wydłużenie czasu egzaminu do 30 minut w przypadku arkusza standardowego na poziomie podstawowym (z wyjątkiem dostosowanych arkuszy egzaminacyjnych dla osób niesłyszących) i arkusza na poziomie rozszerzonym. Część II egzaminu maturalnego z języków obcych nowożytnych na poziomie rozszerzonym ma taki sam czas, jak arkusz standardowy, gdyż usunięto z arkusza zadania sprawdzające rozumienie ze słuchu.
zdający słabo słyszący na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego	– korzystanie z urządzeń technicznych odpowiednich do wady słuchu, – wydłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 15 minut.	– korzystanie z urządzeń technicznych odpowiednich do wady słuchu.
zdający z chorobami przewlekłymi na podstawie zaświadczenia lekarza specjalisty	– możliwość wydłużenia czasu o dodatkowe przerwy o łącznym czasie nie przekraczającym 15 minut, – dostosowanie warunków zdawania egzaminu do specyfiki choroby, – możliwość korzystania z leków.	– możliwość wydłużenia czasu o dodatkowe przerwy o łącznym czasie nie przekraczającym 30 minut, – dostosowanie warunków zdawania egzaminu do specyfiki choroby, – możliwość korzystania z leków.
zdający niepełnosprawni ruchowo w zakresie kończyn górnych na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub czasowo niepełnosprawni na podstawie zaświadczenia lekarza specjalisty	– pomoc w obsłudze sprzętu i środków dydaktycznych w przypadku prezentacji z języka polskiego.	– pisanie pracy na komputerze (zgodnie ze szczegółową instrukcją), – korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego, który zapisuje (zgodnie ze szczegółową instrukcją) dyktowaną wypowiedź zdającego (ręcznie lub na komputerze) przy jednoczesnym zapisie audio w przypadku, gdy zdający nie może pisać sam. Zapis audio stanowi integralną część arkusza egzaminacyjnego, – wydłużenie czasu trwania egzaminu w przypadku każdego arkusza do 30 minut.
zdający niepełnosprawni ruchowo w zakresie kończyn dolnych na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub czasowo niepełnosprawni na podstawie zaświadczenia lekarza specjalisty	– miejsce pracy dostosowane do potrzeb zdającego, – dostęp do przystosowanych urządzeń sanitarnych.	– miejsce pracy dostosowane do potrzeb zdającego, – dostęp do przystosowanych urządzeń sanitarnych.

zdający z dziecięcym porażeniem mózgowym, spastycznym porażeniem czterokończynowym i znacznie obniżoną sprawnością narządu artykulacyjnego na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub orzeczenia o potrzebie nauczania indywidualnego	– dostosowanie w szczególnych uzasadnionych przypadkach w porozumieniu z komisją okręgową wydłużenia czasu trwania egzaminu do tempa pracy zdającego, – możliwość uzupełnienia wypowiedzi ustnej zapisem sporządzonym przez zdającego, – nauczyciela wspomagającego, który dokładnie rozumie wypowiedź zdającego, – miejsce pracy dostosowane do potrzeb zdającego, – dostęp do przystosowanych urządzeń sanitarnych.	– wydłużenie czasu trwania egzaminu w przypadku każdego arkusza do 30 minut lub dostosowanie w szczególnych uzasadnionych przypadkach w porozumieniu z komisją okręgową wydłużenia czasu trwania egzaminu do tempa pracy zdającego oraz zapewnieniu obecności nauczyciela wspomagającego, który dokładnie rozumie wypowiedź zdającego, – korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego, który zapisuje (zgodnie ze szczegółową instrukcją) dyktowaną wypowiedź zdającego (ręcznie lub na komputerze), – pisanie pracy na komputerze (zgodnie ze szczegółową instrukcją), – miejsce pracy dostosowane do potrzeb zdającego, – dostęp do przystosowanych urządzeń sanitarnych.
zdający z zaburzeniami komunikacji językowej na podstawie zaświadczenia lekarza specjalisty lub , orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub orzeczenia o potrzebie nauczania indywidualnego	– uzupełnienie wypowiedzi ustnej zapisem sporządzonym przez zdającego, w przypadku niemożności udzielenia płynnej odpowiedzi, – wydłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 15 minut. W przypadku poważnego zaburzenia mowy: – dostosowanie w szczególnych uzasadnionych przypadkach w porozumieniu z komisją okręgową wydłużenia czasu trwania egzaminu, – przygotowania prezentacji z języka polskiego na piśmie w przypadku, kiedy zdający nie jest w stanie udzielić odpowiedzi.	
zdający z zaburzeniami psychicznymi i nerwicowymi na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego	– możliwość wydłużenia czasu o dodatkowe przerwy o łącznym czasie nie przekraczającym 15 minut, – dostosowanie warunków zdawania egzaminu do specyfiki choroby.	– wydłużenie czasu o dodatkowe przerwy o łącznym czasie nie przekraczającym 30 minut, – dostosowanie warunków zdawania egzaminu do specyfiki choroby.
zdający ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej		– pisanie pracy na komputerze lub maszynie do pisania, w przypadku gdy głębokość zaburzenia grafii uniemożliwia odczytanie i dokonanie prawidłowej oceny arkusza egzaminacyjnego (zgodnie ze szczegółową instrukcją), – zastosowanie szczegółowych kryteriów oceniania arkuszy egzaminacyjnych, z języka polskiego i języków obcych nowożytnych, języka mniejszości narodowej, języka regionalnego – języka kaszubskiego i języka łańcińskiego i kultury antycznej, uwzględniających specyficzne trudności w uczeniu się.

* w czasie egzaminu należy zapewnić obecność specjalisty z zakresu danej niepełnosprawności, w szczególności: tyflop pedagoga, surdopedagoga, tłumacza języka migowego lub pedagoga resocjalizacji, jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z absolwentem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.

- § 6 ust. 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (DzU z 2005 r. Nr 19, poz. 166)
- § 6 ust. 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (DzU z 2005 r. Nr 19, poz. 167)

** dla absolwentów niewidomych, słabo widzących i niesłyszących posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, przystępujących do egzaminu maturalnego, przygotowuje się arkusze egzaminacyjne dostosowane do rodzaju ich niepełnosprawności.

- § 6 ust. 5 i 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (DzU z 2005 r. Nr 19, poz. 166)
- § 6 ust. 5 i 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (DzU z 2005 r. Nr 19, poz. 167)

Uwaga:

1. Egzamin maturalny o wydłużonym czasie trwania oraz egzamin organizowany z wykorzystaniem urządzeń technicznych powinien być przeprowadzany w oddzielnym pomieszczeniu.
2. **Za zgodą dyrektora komisji okręgowej**, w szczególnych przypadkach, egzamin może być przeprowadzony w innym miejscu niż szkoła (np. dom, szpital, sanatorium ...).
3. **W przypadkach indywidualnych i szczególnie uzasadnionych dyrektor szkoły może zwrócić się do dyrektora właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej o udostępnienie płyty CD z nagraniem arkuszem egzaminacyjnym.**

Zdający niesłyszący i słabo słyszający

Prezentowany poniżej materiał dotyczy klasyfikacji i porządkuje pewne kryteria, głównie w aspekcie edukacyjnym i może być bardzo przydatny w ocenie stopnia dysfunkcji słuchu w kontekście egzaminu maturalnego – taką opinię wyrazili prof. dr hab. Tadeusz Gałkowski z Wydziału Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego oraz dr Krystyna Bojanowska kierownik Przychodni Audiologii Dziecięcej Górnośląskiego Centrum Medycznego w Katowicach Ochojcu.

W tabeli zaprezentowano określenia uszkodzeń słuchu zalecane przez Międzynarodowe Biuro Audiofonologii (BIAP)

Ubytek słuchu w decybelach	Uszkodzenie słuchu w stopniu
pow. 20 dB do 40 dB	lekkim
pow. 40 dB do 70 dB	umiarkowanym
pow. 70 dB do 90 dB	znacznym
pow. 90 dB	głębokim

- **Za normę uznaje się wynik do 20 dB.**
- **Głuchotą określamy dwa ostatnie rodzaje uszkodzenia narządu słuchu wymienione w klasyfikacji BIAP.**
Głuchotę definiuje się jako całkowite zniesienie czynności narządu słuchu lub głębokie ich uszkodzenie, które pomimo korekcji przy pomocy aparatów słuchowych utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia orientację w otoczeniu i porozumiewaniu się z osobami słyszącymi.
- **Niedosłuch** definiuje się jako uszkodzenie słuchu, które można skorygować przy pomocy aparatu słuchowego, nie powodujące większych trudności i ograniczeń w orientacji w otoczeniu i porozumiewaniu się z osobami słyszącymi. Są to osoby z lekkim i umiarkowanym uszkodzeniem słuchu.

Klasyfikacji do poszczególnych grup dokonuje się mierząc ubytek słuchu w decybelach, osobno dla każdego ucha, dla częstotliwości 500, 1000 i 2000 Hz, przy czym brak reakcji traktuje się jako 120 dB ubytku. Otrzymane wartości ubytków dodaje się i dzieli przez 3. Jeśli różnica ubytku słuchu w decybelach pomiędzy 500 i 200 Hz przekracza 90, dodaje się również ubytek dla 4000 Hz i wynik dzieli się przez 4. Jeżeli ubytek słuchu dla 4000 Hz jest mniejszy niż dla 2000 Hz, do obliczeń bierze się ubytek dla 4000 Hz zamiast dla 2000 Hz. Do klasyfikacji bierze się mniejszą z otrzymanych liczb, tzn. wynik otrzymany dla lepszego ucha (nie średni).